

Andrei NEGRU, *Bibliografia lucrărilor științifice ale membrilor Departamentului de Cercetări Socio-Umane al Institutului de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca*, Cluj-Napoca, Edit. Argonaut, 2009, 245 p.

După modelul salutar al volumului pe care Veronica Turcuș, Felicia Hristodol și Gheorghe Hristodol l-au publicat în anul 2008, la Editura Academiei Române din București, referitor la *Bibliografia lucrărilor științifice ale membrilor Institutului de Istorie din Cluj-Napoca (1920-2005)*, Andrei Negru, cercetător științific I, directorul adjunct științific al Institutului „George Barițiu” din Cluj-Napoca, oferă tuturor celor interesați de cercetarea din domeniul științelor socio-umane un prețios instrument de lucru. Printr-o muncă susținută, autorul a reunit în paginile acestei cărți rezultatele tuturor cercetărilor (cărți, studii și articole) pe care membrii Departamentului de Cercetări Socio-Umane – inițial Centrul de Științe Sociale, devenit apoi Institutul de Cercetări Socio-Umane – le-au obținut în decurs de patruzeci de ani.

Trecând în revistă, așadar, reușitele unui foarte cunoscut centru de cercetare transilvănean din domeniul științelor socio-umane pe care l-au servit, cu entuziasmul vocației, o serie de specialiști ce sunt deja nume de marcă în galeria de onoare a instituției, Andrei Negru ne poartă cu generozitate prin toate etapele de evoluție pe care le-a cunoscut departamentul din care face parte și pe care îl slujește cu fidelitate de mai multe decenii. De la Centrul de Științe Sociale, care și-a demarat activitatea în anul 1969 sub tutela Academiei de Științe Sociale și Politice, și până la actualul Departament de Cercetări Socio-Umane, unde domnia sa activează, și care, din anul 2002, funcționează ca parte componentă a Institutului „George Barițiu” din Cluj-Napoca, timpul a lăsat urme notabile. Mai sus amintitul Centru de Științe Sociale a beneficiat, până în anul 1970, de 4 secții distincte: etnografie și folclor, filosofie, științe juridice și științe economice. Din anul 1970, activitatea de cercetare științifică a celor 4 secții a fost reorganizată în cadrul a trei sectoare: sectorul de filosofie, sociologie și psihologie, cel de științe juridice și cercetări economice și cel de etnografie și folclor.

Până în anul 1975, Centrul de Științe Sociale și-a desfășurat munca de cercetare în cadrul Academiei de Științe Sociale și Politice, după care a fost integrat în structura Universității „Babeș-Bolyai”, ca unitate de cercetare subordonată administrativ rectorului universității. El a rămas însă, din punct de vedere științific, în subordinea secțiilor de specialitate ale Academiei.

După momentul 1989, centrul a reintrat în cadrul Academiei Române, schimbându-și denumirea în Institutul de Cercetări Socio-Umane. A funcționat ca unitate de sine stătătoare până în anul 2002 când, s-a amintit deja, a devenit parte componentă a Institutului „George Barițiu.” Astfel că, în cei 40 de ani de existență, în cadrul Centrului de Științe Sociale din Cluj și-au desfășurat activitatea 115 cercetători: 22 în domeniul dreptului, 5 în domeniul economiei, 22 în domeniul folclorului și etnografiei, 12 în domeniul filosofiei, 44 în domeniul psihologiei și pedagogiei și 10 în sfera sociologiei. Așa cum bine menționează și autorul, prețioasa activitate a fiecăruia dintre ei, inserată în paginile volumului, a contribuit substanțial la dezvoltarea disciplinelor socio-umane, mai ales în condițiile în care potențialul științific al membrilor a reprezentat mereu o garanție pentru îmbogățirea patrimoniului științific al instituției ce, până la urmă, reprezintă un veritabil punct de reper pe harta științei sociale românești.

Demersul lui Andrei Negru este cu atât mai prețios cu cât el se plasează în continuarea acelei inițiative despre care s-a mai amintit și care a fost întreprinsă în beneficiul cercetătorilor de la Departamentul de Istorie. Ambele lucrări vin să deschidă momentul jubiliar pe care Institutul „George Barițiu” îl aniversează anul acesta, pe data de 1 februarie: 90 de ani de existență. Într-un asemenea moment special, readucerea în prim plan a celor ce au fost și sunt actualmente membri ai Institutului „George Barițiu” al Academiei Române, continuatorul de drept al Institutului de Istorie Națională din perioada interbelică, reprezintă, inevitabil, și o invitație la reflecție. Atunci, în februarie 1920, când regele Ferdinand I anunța, urbi et orbi, faptul că va sprijini înființarea unui institut academic în inima Transilvaniei, care să își dedice activitatea cercetărilor de istorie, el lăsa viitorului poate cel mai

important testament pe care un suveran îl putea oferi poporului său: câtă vreme această țară va avea o istorie, cu siguranță că cele mai frumoase pagini ale ei vor fi oamenii de care timpul își va aduce aminte cu cea mai mare bucurie...

Attila Varga

Coriolan BĂRAN, „Reprivire asupra vieții”, ed. Vasile Popeangă (coord.), Eugeniu Criste, Raul Ionuț Rus, Arad, „Vasile Goldiș” University Press, 2008, 412 p.

Între sugestiile exprimate de către istoriografia prelungitei faze de tranziție a societății românești actuale figurează datul analizei memorialistice, regăsit într-o altă/nouă experiență profesată în legătură cu circumscrierea istoriei areale/locale în traiectul evoluției celei provinciale / zonale din ansamblul național. Genurile biograficului incluse în „dosarul existenței” ca atare: autobiografia, memorialistica, romanul-jurnal, romanul-memorialistic și chiar paraliteratura au fost și sunt constant exersate în ideea fixării aportului memoriei drept o vitală axă paradigmatică a propriei identități, într-o dublă calitate exersată, atât de individ, cât și de comunitatea națională. Legitimarea făurită astfel prin reconstituiri de proiecte memorialistice se regăsește frecvent pe durata lungă a scrisului istoric autohton de după 1989, care probează înmulțite virtuți, generos și pertinent restituite în acest sens.

Între cei mai recent preocupați de stratigrafiera unor momente esențiale, desfășurate într-o asemenea determinare cronologico-geografică, se înscriu și editorii volumului sus menționat. Semnarii celor două consistente, tematic, studii introductive și ai segmentului „tehnic” aferent (nota asupra ediției, note și comentarii, indicii etc.) au încercat și izbutit competent să motiveze rațiunea publicării unui atare gen de reflecții personale, menite să încetățenească în conștiința colectivă un evantai de relevante secvențe privind trecutul apropiat – comensurat de sfârșitul veacului XIX și anii celei de-a doua conflagrații mondiale –, percepute în accepția firească de martor-participant și narate, indiscutabil subiectiv, îndeosebi pentru anumite episoade, cu precădere cel politic interbelic.

În deplină cunoștință de cauză și la apreciabilă distanțare în spațiu și timp de momentul tangenței colocoiale (1965-1979) cu juristul și omul politic bănățean, „autorul fizic” al celor 800 de pagini de manuscris elaborate între anii 1970 și 1975, „propunătorul moral” al finalizării sub formă restituitiv monografică (412 p.), Vasile Popeangă a viabilizat temerar valoarea intrinsecă a acestui continuu excurs, deloc compartimentat inițial, cu o aparentă dezordine în succesiunea informațiilor inedite, dar punctate dezinvolt și într-o totală conștiință a datoriei împlinite de către un atent observator al lumii românești, vreme de câteva zeci de decenii.

Vădind mereu atașament și responsabilitate istorică deosebită atunci când recurge, în mod comparat și nuanțat, la complexe modalități de explorare și exploatare a binomului dintre „adevăr” și „realitate” în configurata hermeneutizare a „studiului de caz”, tocmai în intenția nevoalată de a anula un posibil sentiment de ignorare ori suficiență, C. Băran se manifestă conștient de firescul reconsiderării locului/rolului istoriei locale într-un răgaz cronologic bine delimitat, ca și de necesitatea regândirii și regăsirii unui anume mod de viață și existență interbelică. Spiritul meditativ reiterat în legătură cu valoarea faptelor săvârșite de semeni în diverse și complexe acțiuni generând variate atitudini și comportamente, generos comunitare și umane, invită la reflecții profunde vizând aprecierea multor conduite relaționale, mai ales atunci când referirile se fac explicit la panoplia de personalități, locale și naționale, implicate și evaluate în sinuoasa lor devenire în traiect local și național. Neîndoielnic transpare faptul că omul politic (primar, prefect, ministeriabil), profund atașat concepției doctrinare a Partidului Național Român, de până la 1918, ulterior Național Țărănesc (1926), fusese serios marcat de spiritul pătimăș, care alterase deseori expresia cumpănitei interpretării raționale a lucrurilor realizate de congeneri în spațiu și timp. Oricum, în adiacența tabloului, economiastic de sincer evocat privind momente preliminare și postfătaoare ale zilei de 1 decembrie 1918, mărturiile despre competiția interpartinică pentru putere în epoca interbelică rămân sugestive prin ineditul informațional inculcat. Naratorul ne oferă probatorii dovezi de literatură descriptivă